

TIJORAT BANKLARI KAPITALLASHISH DARAJASINI OSHIRISH YO'LLARI

*BIA-1/23 akademguruh magistranti
Soatqulov Farzod*

Ushbu tezis tijorat banklari uchun kapitallashuv darajasini oshirish uchun mavjud bo'lgan ko'p qirrali mexanizmlar va strategiyalarni o'rganadi. Kapitallashuvning ishonchliligi nafaqat banklarning moliyaviy barqarorligini mustahkamlaydi, balki ularning iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash, xatarlarni samarali boshqarish va tartibga solish talablariga javob berish qobiliyatini mustahkamlaydi. Adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish va empirik tahlil asosida ushbu tezis tijorat banklarining kapitallashuvini oshirishning turli usullari va eng yaxshi amaliyotlarini ko'rib chiqadi va ularning moliyaviy holatini optimallashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Bugungi zamonaviy dunyomizda tijorat banklarini kapitallashtirish masalasi har qanday davlatning moliyaviy institutlari oldidagi ustuvor vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Albatta, bunga bir qator sabablar mavjud. Birinchidan, kapitallashtirish moliyaviy institutlarning barqarorligi va barqarorligini ta'minlovchi muhim poydevor hisoblanadi. Yaxshi kapitallashtirilgan banklar kutilmagan yo'qotishlar yuzaga kelganda o'z barqarorligini saqlab qola oladi va bu orqali omonatchilarning mablag'larini himoya qiladi va aholining bank tizimiga ishonchini saqlaydi. Qolaversa, yetarli kapitallashtirilgan banklar iqtisodiy tanazzulga nisbatan chidamliroq bo'lib, moliya tizimining umumiy barqarorligini yuqori tempda ushlab bera oladi.

Ikkinchidan, kapitalizatsiya tijorat banklarida risklarni boshqarish amaliyotida asosiy rol o'ynaydi. Kuchli kapital bazasi kredit, bozor va operatsion faoliyatdan kelib chiqadigan potentsial xatarlarga qarshi tampon vazifasini bajaradi. Adekvat kapital darajasini saqlab qolish orqali banklar risklarni kamaytirishi, potentsial yo'qotishlardan himoyalaniishi va noqulay bozor sharoitlariga dosh berish qobiliyatini oshirishi mumkin. Uchinchidan, kapitalning tegishli darajasini saqlab turish bank muassasalarining xavfsizligi va mustahkamligini ta'minlashga qaratilgan tartibga soluvchi talabdir vazifasini ham o'taydi. Markaziy banklar va nazorat organlari kabi tartibga soluvchi organlar kapitalning minimal talablarini belgilash uchun kapitalning etarliligi asoslarini o'rnatadilar va shu bilan ehtiyotkor va xavfsiz bank muhitini rag'batlantirib kelmoqdalar.

Aslini olganda, kapitallashuv moliyaviy barqarorlikni rag'batlantirish, tavakkalchiliklarni samarali boshqarish va bank sektorida tartibga soluvchi standartlarga rioya etilishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Shunday qilib, u manfaatdor tomonlar, omonatchilar va kengroq iqtisodiyot manfaatlarini himoya

qiluvchi mustahkam va yaxshi faoliyat yurituvchi moliyaviy tizim uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Tijorat banklarining kapitallashuv darajasini oshirish moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash, tartibga solish talablariga muvofiqligini ta'minlash va ularning kutilmagan yo'qotishlarni qoplash qobiliyatini oshirish uchun juda muhimdir. Tijorat banklari kapitallashuv darajasini oshirishning ba'zi usullari:

1. Taqsimlanmagan foyda: banklar o'zlarining kapital bazasini dividend sifatida taqsimlash o'rniga daromadlarining bir qismini ushlab turish orqali oshirishlari mumkin. Vaqt o'tishi bilan taqsimlanmagan foydani to'plash kapitallashuvni oshirishning samarali usuli bo'lib xizmat qiladi.

2. Qo'shimcha kapitalni chiqarish: tijorat banklari yangi aktsiyalarni chiqarish orqali kapitalni jalb qilishlari mumkin, shu bilan biznesga yangi kapitalni kiritish uchun aktsiyalar takliflaridan foydalanadilar. Bu ularning kapitalning etarliligi talablarini bajarish va o'sish tashabbuslarini moliyalashtirish qobiliyatini oshiradi.

3. Subordinatsiyalangan qarz: banklar subordinatsiyalangan qarz vositalarini chiqarishi mumkin, bu esa qarzni to'lash uchun ustuvor ahamiyatga ega bo'lgan qarz kapitalini jalb qiladi, shu bilan birga moliyalashtirish tuzilishini diversifikatsiya qilish bilan birga kapital tarkibini oshirishga yordam beradi.

4. Aktivlarni Sekyuritizatsiya qilish: aktivlarni Sekyuritizatsiya qilish banklarga likvidsiz aktivlarni o'z balanslaridan olib qo'yishga imkon beradi, shu bilan birga ushbu aktivlar bilan ta'minlangan qimmatli qog'ozlarni chiqarish orqali mablag ' jalb qiladi - bu jarayon kapitallashuv darajasini oshirishi mumkin.

5. Gibrid vositalar: banklar qarzlar bo'yicha soliq imtiyozlarini saqlab qolgan holda kapital oqimini ta'minlaydigan konvertatsiya qilinadigan obligatsiyalar kabi qarz va kapital funksiyalarini birlashtirgan gibrid kapital vositalarini chiqarishni o'rganishlari mumkin.

6. Asosiy bo'lmagan aktivlarni sotish: asosiy bo'lmagan yoki samarasiz aktivlarni sotish ushbu aktivlar bilan bog'liq kapitalni bo'shatish imkoniyatini beradi, bu esa bank kapitalini oshirishga yo'naltirilishi mumkin bo'lgan mablag'larning darhol kiritilishiga yordam beradi.

7. Pulni samarali boshqarish: tavakkalchilikka asoslangan aktivlar ustidan oqilona nazoratni saqlab qolish va aktivlarni samarali taqsimlashga e'tibor qaratish mavjud kapitaldan foydalanishni optimallashtirishi va bankning kapitallashuv darajasini oshirishi mumkin.

8. Xarajatlarni ratsionalizatsiya qilish: xarajatlarni kamaytirish va operatsion samaradorlikni oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish bankning kapital bazasini mustahkamlashga yo'naltirilishi mumkin bo'lgan tejashga olib kelishi mumkin.

9. Daromadli o'sish strategiyalari: barqaror va daromadli o'sish strategiyalarini amalga oshirish banklarga tadbirkorlik faoliyatini kengaytirishdan olingan daromadlarni to'plash orqali organik kapital ishlab chiqarish imkonini beradi.

10. Xatarlarni boshqarish yaxshilandi: xatarlarni boshqarishning qat'iy tizimlari kutilmagan yo'qotishlarni cheklash uchun juda muhimdir, shu bilan bank kapitalini saqlab qoladi va noxush hodisalar yuz berganda kapitalning kamayishini minimallashtiradi.

Aqlli moliyaviy menejment, strategik mablag' yig'ish va xatarlarni kamaytirish choralarini birlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni amalga oshirish tijorat banklarining kapitallashuv darajasini oshirish, ularning moliyaviy barqarorligini oshirish va qiyin va dinamik iqtisodiy sharoitlarda rivojlanish qobiliyatini mustahkamlashga katta hissa qo'shishi mumkin.

Ushbu tezisning maqsadi iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlash bilan birga moliyaviy institutlarning barqaror ishlashini ta'minlashga qaratilgan tijorat banklarining kapitallashuvini oshirishning ko'p qirrali sohasi to'g'risida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etishdir.